

Řecké dějiny 19.-20. století

přednáška 07







S. Gonatas

N. Plastiras



Utečenci 1922-1926

- 1 500 000 utečencov z Malej Ázie, ďalej východnej Trákie (z toho 200 tisíc z Konštantínopola), plus 170 tisíc utečencov z Bulharska (mestá na pobreží Čierneho mora a vnútrozemie, napr. Plovdiv, Stenimachos), a ďalší z oblasti Kaukazu a Ukrajiny, taktiež z oblasti dnešného FYROM (Skopje, Kruševo, Prilep, Monastir, atď.)
- 50 tisíc Arménov

väčšina (1 300 000) z nich úplne bez majetku

utečenci tvorili takmer 20 % obyvateľov Grécka, kt. malo pred ich príchodom 5 mil. obyv.

Grécku pomohla Spoločnosť národov finančnou pôžičkou a založila Výbor pre umiestnenie utečencov (*Refugees settlement comission*), ktorý fungoval do roku 1930 a použil celkovo 3 518 471 339 libier šterlingov

- výstavba nových obydí
- nákup hospodárskych zvierat
- zálohy na pôžičky
- nákup poľnohosp. náradia a strojov

na pôdu o rozlohe 1,7 milióna hektárov bolo umiestnených 143 239 rodín, poslední v priebehu júna 1926

asi polovica všetkých utečencov zamierila do miest, kde vznikali nové štvrte (Atény, Pireus, Volos, atď.)

* Grécko znovu takmer homogénny štát bez menšín (len ca. 6%), hlavne v Makedónii (1912 len 43% Grékov, 1926 už 89%)



zosadený 1923
po
nevydarenom
puči v októbri

Vyhlásenie republiky

- 25. 3. 1924

- Venizelos ostáva v zahraničí, nesúhlasí s vyhlásením Republiky

- vláda A. Papanastasiou (4 mesiace a 7 dní)
vláda A. Michalakopoulos (september 1924 -) – riešenie utečeneckej otázky
25.6. 1925 – diktátor generál Th. Pagkalos – zmluva s Juhosláviou 1926
22.8. 1926 – diktátor generál G. Kondylis

nové voľby – 7.11. 1926 – „obecná vláda“ (οικουμενική κυβέρνηση),
venizelisti (Kafantaris, Michalakopoulos), protivenizelisti (Metaxas)
prezident A. Zaimis – pokroky v oblasti poľnohospodárstva, zal. Agrotiki trapeza,
lesnícka a poľnohosp. Fakulta v Thess.

19. 4. 1927 návrat Venizela do Grécka, **nová republikánska ústava**

- voľby 19. 8. 1928, kde vyhrajú Venizelisti, Venizelos tretí krát ministerský predseda, až do roku 1932

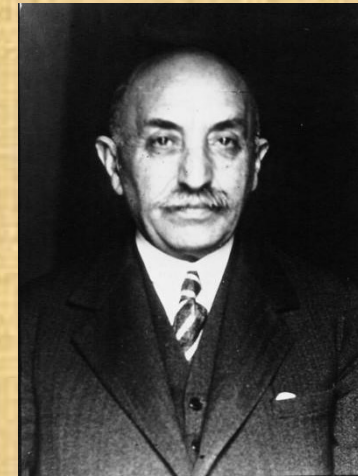


Theodoros Pangalos



Georgios Kondylis

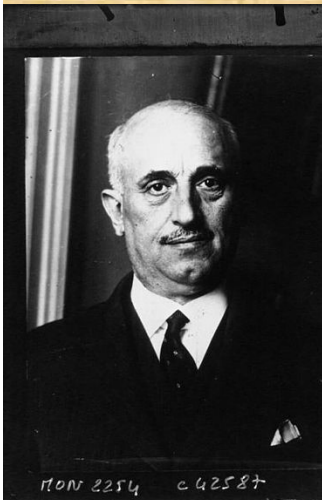
Eleutherios Venizelos



Panagiotis
Tsaldaris



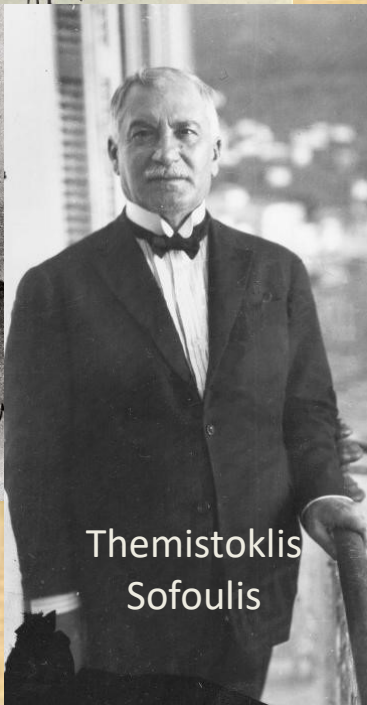
Ioannis Metaxas



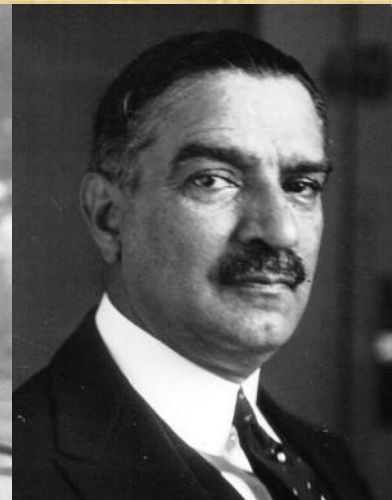
Alexandros
Papanastasiou



Georgios
Kafandaridis



Themistoklis
Sofoulis



Andreas
Michalakopoulos

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Grécka politika 1922-1928

Politická nestabilita

– neexistencia moderných politických strán, vždy hlavná osobnosť a prívrženci, klientelizmus, nezáujem o skutočné problémy
Politici väčšinou právnici, nie sú medzi nimi zástupcovia všetkých spoločenských vrstiev

- slabosť politického systému ako takého (neslúži občanom, ale osobným ambíciám politikov)

- občania musia žiadať politikov, aby zasiahli v ich prospech na úradoch (úradníci spolitizovaní, neschopní, tiež sledujú skôr vlastný prospech)

do toho sa miešajú vojaci rôzneho politického presvedčenia (monarchisti, republikáni, venizelisti, protivenizelisti) s rôznymi cieľmi (Gonatas, Plastiras, Pangalos, Kondylis, a i.) s podporou nižších dôstojníkov

- po každom nevydarenom puči sú prepúšťaní dôstojníci porazenej politickej strany, zdroj nepokoja v spoločnosti. Mnohí sa dostávajú do štátnej správy a politiky

Venizelos 1928-1932

- nové reformy politického systému, vznik druhej komory gr. parlamentu – senát
21.4. 1929 prvé voľby do senátu
- zahraničná politika: snaha normalizovať vzťahy s okolitými štátmi
23. 9. 1928 – zmluva o priateľstve s Talianskom
27. 3. 1929 – zmluva o priateľstve s Juhosláviou
30. 10. 1930 – zmluva o priateľstve s Tureckom
rozhovory s Bulharskom neúspešné
- faktické opustenie Veľkej myšlienky (Gr sa nevmiešalo do povstania cyperských Grékov proti Britom v októbri 1931)
- vnútorná politika: podpora venizelistov stále klesá, do toho prichádza v roku 1929 hospodárska kríza (krach newyorskej burzy) – opozícia ho obviňuje z mrhania prostriedkami v štátnej kase
Venizelos má obavy z rastu politickej moci komunistov, zákon 4229 z 25.7. 1929
O opatreniach zabezpečenia politického zriadenia a ochrane občianskych slobôd
- priamy dopad krízy citeľný až 1931-1932, kedy v štátnom rozpočte chýbalo 240 mil. drachiem, našťastie z predošlých rokov ušetrené prostriedky, ale aj tak musel Venizelos prijať odchod zo tzv. zlatého štandardu (krytie štátnych bankoviek zlatými rezervami, a vyplácanie dlhov v zahraničí zlatom), 25.4. 1931 prechod na výlučne papierové bankovky
- Okrem bežiacich programov na podporu hospodárstva aj reformy v školstve (dimotiki v prvých štyroch triedach ZŠ, hodiny dimotiki aj na gymnáziách)

Hospodársky vývoj 1924-1932

napriek nestabilite hospodárstvo ťažilo z povojnovej konjunktúry (hoci sa platili pôžičky, vojnové dlhy a reparácie)

- po vyriešení usídlenia utečencov začína rast poľnohospodárskej produkcie a pribúda viacej obrábanej pôdy (ambiciózne projekty meliorácie pôdy, vysušania jazier, zaorávanie nerovností v teréne, vysušanie močiarov), hlavne v oblasti Makedónie (Drama, Serres, Thessaloniki) a západnej Trákie
- tiež stavba nových obydlií, resp. celých obcí, takisto cestnej a železničnej siete, ako aj mostov, prístavov, priehrad, regulácia vodných tokov (Vardar), aby sa zabránilo povodňam a získalo viac ornej pôdy
- založenie Agrárnej banky, aby sa financoval rozvoj poľnohospodárstva
- pestovanie technických plodín (tabak, bavlna, cukrová repa), uplatňujú sa utečenci z MA
- dochádza k zvýšeniu tempa industrializácie, čo pomáha k utlmeniu vystáhovalectva do USA (28 tisíc - 1921 vs. 3 400 - 1922), priemyselná výroba sa zdvojnásobila (od 1924 do 1938)
 - vďaka talentovaným utečencom z Malej Ázie sa rozvíja najmä ľahký priemysel (keramický, textilný / tkanie kobercov – hlavne Atény/Pireus) a vývoz najmä do USA (až 80%) a do Európy
- rozvoj obchodného loďstva